

CÔNG TÁC TUYÊN TRUYỀN, GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ, TƯ TƯỞNG TRONG BỐI CẢNH CÔNG NGHỆ TRUYỀN THÔNG SỐ VÀ MẠNG XÃ HỘI PHÁT TRIỂN

★ PGS, TS ĐINH THỊ THU HẰNG

Học viện Báo chí và Tuyên truyền

● **Tóm tắt:** Dưới sự thúc đẩy của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, công nghệ truyền thông số và mạng xã hội đã có những bước phát triển đột phá. Đây là cơ hội thúc đẩy tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng trên không gian mạng với tốc độ nhanh, phạm vi rộng và tính tương tác cao, đồng thời là thách thức không nhỏ trước sự gia tăng của các luận điệu sai trái, thù địch và nguy cơ gây nhiễu loạn nhận thức trong xã hội. Bài viết phân tích những tác động của công nghệ truyền thông số, mạng xã hội và đề xuất những định hướng, giải pháp nâng cao hiệu quả công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng trong bối cảnh hiện nay.

● **Từ khóa:** tuyên truyền; giáo dục chính trị, tư tưởng; truyền thông số; mạng xã hội.

1. Mở đầu

Tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng là quá trình truyền đạt, phổ biến các quan điểm, đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước đến cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân nhằm nâng cao nhận thức, củng cố niềm tin, định hướng tư tưởng và hành động đúng đắn theo mục tiêu, lý tưởng của Đảng và lợi ích của dân tộc. Đây là một trong những nội dung cơ bản, thường xuyên và quan trọng trong công tác xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng, đồng thời là công cụ then chốt để đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng.

Sự phát triển nhanh chóng của công nghệ truyền thông số, internet, AI, big data, nền tảng

số, livestream, chatbot... và hệ sinh thái mạng xã hội (MXH): Facebook, YouTube, TikTok, Zalo, X... ngày càng phát triển với tính chất đặc trưng là lan truyền nhanh, tương tác cao, cá nhân hóa nội dung, khó kiểm soát thông tin. Do đó, công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng trong đội ngũ cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân được mở rộng, đa dạng các hình thức, cách làm mới; việc giữ vững trận địa tư tưởng, nâng cao nhận thức chính trị và tạo sự thống nhất về ý chí, hành động càng trở nên quan trọng.

2. Nội dung

2.1. Vai trò của công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng trong bối cảnh công nghệ truyền thông số, mạng xã hội phát triển

Thứ nhất, vai trò định hướng tư tưởng và củng cố niềm tin vững chắc vào sự lãnh đạo của Đảng. Công tác giáo dục chính trị, tư tưởng góp phần trực tiếp vào nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của Đảng, giáo dục, rèn luyện đội ngũ cán bộ, đảng viên, là phương thức quan trọng để thiết lập, tăng cường mối quan hệ mật thiết của Đảng với nhân dân⁽¹⁾. Trong bất kỳ giai đoạn lịch sử nào, công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị - tư tưởng luôn giữ vai trò đặc biệt quan trọng trong việc định hướng nhận thức xã hội và củng cố niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng, đất nước càng đẩy mạnh công cuộc đổi mới, càng phải đối mặt với nhiều thách thức về an ninh tư tưởng. Do đó, vai trò của công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng càng trở nên cấp thiết đối với sự ổn định chính trị, kinh tế - xã hội và phát triển bền vững của đất nước.

Thứ hai, vai trò bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh chống âm mưu “diễn biến hòa bình”. “Thực tiễn trong nước và thế giới đang có những thay đổi mang tính lịch sử của thời đại, môi trường kinh tế - chính trị - an ninh quốc tế - khoa học, công nghệ số diễn biến nhanh chóng, phức tạp, khó lường,... luôn chứa đựng, trong đó nhiều mâu thuẫn - vừa thống nhất, vừa đấu tranh của các mặt đối lập. Lợi dụng bối cảnh này, các thế lực thù địch và những phần tử thoái hóa biến chất xuyên tạc đường lối phát triển của Việt Nam, thực chất cũng là nhằm vào chống phá nền tảng tư tưởng của Đảng”⁽²⁾. Trước thực tiễn đó, công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng giữ vai trò là tuyến phòng thủ tư tưởng đầu tiên, bền vững trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng và chủ động đấu tranh phản bác các luận điệu sai trái, thù

địch. Công tác này trang bị nhận thức và bản lĩnh chính trị, giúp cán bộ, đảng viên và nhân dân hiểu đúng, tin tưởng vào đường lối của Đảng, “miễn dịch” trước thông tin độc hại, nâng cao “sức đề kháng” về tư tưởng, không rơi vào bẫy tâm lý, bị các thế lực thù địch tác động, lôi kéo.

Thứ ba, vai trò nâng cao năng lực tư duy lý luận, phẩm chất chính trị cho đội ngũ cán bộ, đảng viên và nhân dân. Vai trò của công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng thể hiện đậm nét qua xây dựng thế giới quan khoa học và nhân sinh quan cách mạng; củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng và chế độ; góp phần xây dựng con người mới XHCN, nâng cao kiến thức, trình độ trí tuệ, bồi dưỡng ý chí, tình cảm, lối sống tốt đẹp cho con người Việt Nam⁽³⁾. Việc nắm vững lý luận chính trị không chỉ là điều kiện để cán bộ, đảng viên thực hiện tốt nhiệm vụ được giao, mà còn là cơ sở để phân tích, đánh giá, xử lý các tình huống thực tiễn một cách đúng đắn, tránh tư tưởng mơ hồ, dao động trước khó khăn, thử thách hoặc các luận điệu xuyên tạc, phản động. Đồng thời, rèn luyện bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức cách mạng, kiên định trước cám dỗ vật chất, tránh bị sa ngã trước quyền lực, lợi ích nhóm. Thực tiễn chỉ ra, những cán bộ có biểu hiện suy thoái thường bắt đầu từ “tự diễn biến, tự chuyển hóa” trong tư tưởng. Do đó, giáo dục chính trị, tư tưởng là “liều vắc-xin” giúp phòng ngừa từ gốc.

Thứ tư là tăng cường đồng thuận xã hội và tạo động lực tinh thần cho sự phát triển. Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “Công việc thành hay là bại một phần lớn là do nơi tư tưởng đạo đức, thái độ và lề lối làm việc”⁽⁴⁾, “Nếu trong Đảng và ngoài Đảng từ trên xuống

dưới, từ trong đến ngoài đều tư tưởng thống nhất và hành động thống nhất thì nhiệm vụ tuy nặng nề, công việc tuy khó khăn phức tạp, ta cũng nhất định thắng lợi”⁽⁵⁾. Công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng giữ vai trò trọng yếu trong việc gắn kết lòng dân, củng cố niềm tin, tạo sự đồng thuận trong xã hội và hun đúc tinh thần cống hiến, vượt khó vì lợi ích chung, đồng thời tạo dựng niềm tin và tinh thần lạc quan, khơi dậy khát vọng phát triển.

2.1 Thời cơ và thách thức đối với công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng trong tác động của công nghệ truyền thông số, mạng xã hội

Thứ nhất, thời cơ cho công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng

Một là, mở rộng phạm vi tiếp cận, nâng cao hiệu quả lan tỏa thông tin chính trị, tư tưởng. Truyền thông số và MXH vượt qua các rào cản về không gian và thời gian, nhờ đó thông tin chính trị, tư tưởng có thể được truyền tải nhanh chóng đến hàng triệu người dùng tức thì. Điều này đặc biệt hiệu quả trong việc tiếp cận các nhóm đối tượng người dân ở vùng sâu, vùng xa, người Việt Nam ở nước ngoài. Những video ngắn trên TikTok, Youtube, livestream trên Facebook hay infographic trên Instagram có thể truyền tải những nội dung về lịch sử Đảng, tư tưởng Hồ Chí Minh, các chính sách lớn của Nhà nước một cách sinh động, gần gũi và dễ tiếp thu hơn. Thậm chí, những chiến dịch truyền thông chính trị qua MXH đã cho thấy khả năng tiếp cận với hàng triệu lượt xem, chia sẻ trong thời gian ngắn, giúp các nội dung chính trị tiếp cận được cả giới trẻ và người Việt Nam ở nước ngoài, qua đó nâng cao hiệu quả giáo dục chính trị toàn diện. Ví dụ, chiến dịch “Tôi đi bầu cử” năm 2021 của Đài Truyền hình Việt Nam đã tiếp cận đông đảo người trẻ, đã

đạt được 43 triệu lượt xem và tiếp cận trên các nền tảng MXH của VTV Digital và VTV⁽⁶⁾.

MXH và nền tảng số tạo điều kiện cho người dùng tham gia tương tác, phản hồi, bình luận, chia sẻ, từ đó tạo ra hiệu ứng mạnh mẽ. Một tác phẩm có thông điệp rõ ràng, hình ảnh sinh động và cách thể hiện sáng tạo có thể được số lượng lớn người lan tỏa tự nguyện, góp phần củng cố nhận thức chính trị. Hiệu quả lan tỏa còn đến từ việc công nghệ số cho phép tối ưu hóa nội dung theo từng đối tượng người đọc thông qua thuật toán gợi ý, công nghệ AI, giúp nội dung chính trị, tư tưởng tiếp cận đúng nhóm đối tượng tiềm năng, từ đó nâng cao hiệu quả truyền đạt thông điệp. Ví dụ, chiến dịch “Việt Nam không để ai bị bỏ lại phía sau” trong thời gian đại dịch Covid-19 bùng phát đã sử dụng MXH để lan tỏa tinh thần đoàn kết dân tộc, kêu gọi ý thức trách nhiệm xã hội và tuân thủ chỉ đạo của Đảng, Nhà nước. Nhờ sự hỗ trợ của công nghệ truyền thông số, chiến dịch nhanh chóng được hưởng ứng rộng rãi.

Hai là, tăng tương tác, đổi mới cách thức tiếp cận tư tưởng, chính trị. Công nghệ truyền thông số và MXH không chỉ đơn thuần là công cụ truyền tải thông tin, mà còn tạo ra môi trường giao tiếp hai chiều, nơi người dân có thể tham gia vào quá trình tiếp nhận, phản hồi và lan tỏa thông điệp, tạo ra những phương thức mới mẻ, sáng tạo, mang tính tương tác cao, góp phần đổi mới cách thức tuyên truyền, giáo dục và định hướng dư luận xã hội.

MXH và nền tảng số tạo điều kiện để người dùng tham gia vào quá trình thảo luận, góp ý, chia sẻ cảm nhận và lan tỏa nội dung, qua đó, giúp thông tin tư tưởng, chính trị trở nên gần gũi, sống động và dễ tiếp thu hơn. Người dân có thể trực tiếp tham gia tọa đàm trực tuyến, đặt câu hỏi với chuyên gia, bày tỏ quan điểm trong

phản bình luận, hoặc chia sẻ nội dung thấy tâm đắc lên trang cá nhân. Chính sự tương tác hai chiều này tạo nên mối liên hệ giữa người làm công tác tư tưởng và người tiếp nhận, giúp gia tăng niềm tin, sự hiểu biết.

Công nghệ truyền thông số cho phép mở rộng hình thức thể hiện nội dung tư tưởng, chính trị với các dạng thức mang tính trải nghiệm và tương tác cao. Các ứng dụng công nghệ như podcast chính luận, đồ họa tương tác, hình thức trò chơi, trải nghiệm thực tế ảo... giúp người dân, đặc biệt là giới trẻ, tiếp cận nội dung tư tưởng, chính trị một cách tự nhiên, hấp dẫn và mang tính khám phá. Nhiều cơ quan báo chí và Đoàn Thanh niên các cấp hiện nay sử dụng nền tảng TikTok để lan tỏa các nội dung về lịch sử Đảng, tư tưởng Hồ Chí Minh, với hình thức kể chuyện ngắn, có hình ảnh minh họa sinh động và âm thanh hấp dẫn. Các chiến dịch tuyên truyền như “Tôi yêu Tổ quốc tôi”, “Thanh niên làm theo lời Bác”... được triển khai đồng bộ trên nhiều nền tảng, kết hợp các yếu tố đa phương tiện và tương tác trực tuyến, tạo hiệu ứng truyền thông rộng rãi và thu hút người trẻ tham gia.

Ba là, tạo môi trường lan tỏa thông tin tích cực, cổ vũ niềm tin, khát vọng phát triển. Truyền thông số là không gian để lan tỏa những thông điệp tích cực, cổ vũ các giá trị tốt đẹp, như yêu nước, tinh thần đoàn kết, cống hiến, trung thực, trách nhiệm... Các chiến dịch truyền thông như “Tôi yêu Tổ quốc tôi”, “Lan tỏa điều tử tế”, “Học Bác mỗi ngày”... trên nền tảng số giúp chuyển tải thông điệp tích cực một cách sinh động, gần gũi, đã thu hút hàng triệu lượt tương tác, tạo động lực tinh thần trong cộng đồng, nhất là trong thế hệ trẻ. Những câu chuyện truyền cảm hứng về người tốt, việc tốt, tinh thần vượt khó, đổi mới sáng tạo... được chia sẻ rộng rãi trên MXH đã

thúc đẩy hành động tích cực trong cộng đồng, không chỉ giúp lan tỏa giá trị nhân văn mà còn tiếp thêm niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước, khơi dậy ý chí đoàn kết dân tộc.

Truyền thông số và MXH là “trận địa tư tưởng” quan trọng, việc chủ động sử dụng nền tảng số để tuyên truyền các thành tựu, kết quả công cuộc đổi mới, phát triển kinh tế - xã hội, hình ảnh lãnh đạo với người dân, các chính sách vì dân... có ý nghĩa đặc biệt trong việc củng cố niềm tin của nhân dân với Đảng, Nhà nước. Không gian mạng ngày càng trở thành một phần không thể tách rời trong đời sống xã hội. Việc lan tỏa các giá trị tốt đẹp, như tinh thần khởi nghiệp, sáng tạo, đổi mới giáo dục, trách nhiệm xã hội, lòng yêu nước; tác động mạnh mẽ đến tư duy và hành động của người dân, đặc biệt là giới trẻ. Thông qua MXH, các gương mặt trẻ tiêu biểu trong khoa học, giáo dục, văn hóa, thể thao... cũng trở thành “người truyền cảm hứng”, cổ vũ mạnh mẽ tinh thần vượt khó, khát vọng cống hiến, đóng góp cho sự phát triển của đất nước, góp phần hình thành tư duy tích cực, nâng cao nhận thức công dân và nuôi dưỡng khát vọng vươn lên vì một Việt Nam hùng cường.

Bốn là, gia tăng khả năng nhận diện và đấu tranh phản bác thông tin sai lệch, thù địch. Bên cạnh hỗ trợ nội dung tuyên truyền, giáo dục, các nền tảng số còn hỗ trợ phát hiện sớm, phản ứng nhanh với những thông tin xấu độc, sai lệch, từ đó bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng một cách chủ động hơn. Nhiều cơ quan báo chí, tổ chức chính trị - xã hội đã thành lập các tổ chuyên trách phản bác thông tin sai sự thật trên MXH, sử dụng truyền thông số để “phản bác cái sai bằng cái đúng”, “lấy tích cực đẩy lùi tiêu cực”, củng cố trận địa tư tưởng trên không gian mạng.

Trong bối cảnh bùng nổ thông tin và chiến tranh tư tưởng trên không gian mạng, thông tin

sai lệch, xuyên tạc, thù địch ngày càng tinh vi, khó lường và có tốc độ lan truyền nhanh. Tuy nhiên, chính công nghệ truyền thông số và MXH khi được khai thác và sử dụng hiệu quả lại trở thành công cụ quan trọng giúp nhận diện nhanh chóng, phản bác kịp thời và lan tỏa các thông tin chính thức, đúng đắn. Sự phát triển của công nghệ truyền thông số, đặc biệt là trí tuệ nhân tạo (AI), học máy (machine learning) và phân tích dữ liệu lớn (big data), giúp các cơ quan chức năng, cơ quan báo chí và người dùng phát hiện nhanh các nguồn tin bất thường, sai sự thật. Hệ thống quét và cảnh báo từ khóa, phân tích ngữ nghĩa, nhận diện tài khoản phát tán thông tin thù địch... được áp dụng để theo dõi, nhận diện và khoanh vùng các chiến dịch truyền thông có chủ đích chống phá. Cục Phát thanh, truyền hình và thông tin điện tử thời gian qua đã triển khai các công cụ giám sát thông tin trên MXH để kịp thời phát hiện tin giả, tin sai, bóc gỡ nội dung độc hại và cảnh báo sớm cho người dân. Các thuật toán AI còn có thể “truy vết” đường lan truyền của tin giả, từ đó giúp xác định nguồn gốc để có phương án xử lý.

Với MXH và nền tảng số, các cá nhân, chuyên gia, nhà báo, tổ chức có uy tín có thể ngay lập tức phản biện, đăng tải bài viết phản bác, video phân tích... các thông tin xuyên tạc, sai sự thật, giúp người dân nhận diện rõ ràng và không bị thao túng. Đặc biệt, các chiến dịch “Đấu tranh phản bác các luận điệu sai trái trên không gian mạng” do các đoàn thể chính trị - xã hội tổ chức đang thu hút lực lượng đông đảo thanh niên, trí thức trẻ tham gia. Đây là lực lượng có kỹ năng công nghệ tốt, tư duy phản biện cao, có thể trở thành “lá chắn số” hiệu quả trước thông tin độc hại, từ đó định hướng dư luận đúng đắn.

Năm là, tạo điều kiện cá nhân hóa nội dung tuyên truyền, tiếp cận đa dạng đối tượng. Với sự trợ giúp của công nghệ big data và AI, công tác tuyên truyền, giáo dục có thể chuyên biệt hóa nội dung phù hợp với từng nhóm đối tượng, đảng viên, cán bộ, công chức, người lao động, thanh niên, học sinh, sinh viên... Cá nhân hóa nội dung tuyên truyền, hướng đến từng nhóm đối tượng cụ thể, phù hợp với nhu cầu, sở thích và đặc điểm khác nhau, giúp công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng trở nên linh hoạt, hiệu quả. Với học sinh, sinh viên, nội dung có thể được truyền tải qua video ngắn, infographic, TikTok kể chuyện lịch sử sinh động. Với người lao động, có thể sử dụng các bản tin audio ngắn, podcast qua Zalo, YouTube để truyền thông chính sách, quyền lợi. Với người cao tuổi, các kênh như truyền hình thông minh, Zalo OA của cơ quan nhà nước có thể phát thông tin về chính sách an sinh xã hội bằng ngôn ngữ rõ ràng, dễ hiểu.

Những thách thức trong tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng

Một là, công nghệ truyền thông số, MXH tạo ra môi trường nhiều loạn thông tin, tạo cơ hội lan truyền thông tin sai lệch, chống phá nền tảng tư tưởng của Đảng. Không gian mạng với tính chất không biên giới đang bị các thế lực thù địch, phản động, cơ hội chính trị lợi dụng để tung tin giả, xuyên tạc, bóp méo lịch sử, phủ nhận thành tựu cách mạng và vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam. Trên các nền tảng MXH Facebook, YouTube, TikTok... không ít các nội dung xuyên tạc tư tưởng Hồ Chí Minh, bôi nhọ lãnh đạo Đảng, Nhà nước,... gây hoang mang, nhiễu loạn nhận thức.

Hai là, nguy cơ làm lu mờ các giá trị, lấn át tiếng nói của chủ thể tuyên truyền tư tưởng, chính trị, gây phân tâm trong công chúng.

Trong dòng chảy thông tin hỗn tạp và mang tính giải trí cao, các nội dung chính trị, tư tưởng có thể bị “chìm lấp” trước những luồng thông tin giật gân, câu view, lệch chuẩn. Điều này khiến tiếng nói của cơ quan tuyên truyền khó tiếp cận, khó lan tỏa. Thực tế cho thấy, nhiều nội dung tuyên truyền trên báo chí có lượng tương tác thấp so với các thông tin trên MXH.

Bên cạnh đó, thông tin trên MXH thường được tiếp nhận theo xu hướng cảm tính, nhanh - ngắn - hấp dẫn, thiếu kiểm chứng. Điều này dẫn đến tâm lý sử dụng thông tin hời hợt, thiếu chiều sâu, dễ bị dẫn dắt, mất khả năng phân tích đúng - sai, thật - giả, dẫn đến lệch lạc trong nhận thức. Trước các vấn đề xã hội “nóng”, nếu không có định hướng kịp thời từ truyền thông của Đảng, Nhà nước, người dân có thể dễ dàng bị cuốn theo các luồng dư luận sai lệch, hoài nghi, mất niềm tin vào chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước.

Ba là, khó khăn về nguồn lực và hợp tác quản lý. Để không bị động trước tốc độ phát tán thông tin trên mạng, lực lượng làm công tác tuyên truyền phải liên tục cập nhật, phản ứng nhanh, tăng cường đấu tranh trên mặt trận thông tin. Điều này đòi hỏi nguồn lực lớn, trình độ cao, cơ chế phối hợp linh hoạt, mà hiện nay nhiều địa phương, đơn vị còn hạn chế, gây khó khăn trong triển khai.

Nhiều nền tảng truyền thông số lớn như Facebook, YouTube, TikTok không tuân thủ đầy đủ pháp luật Việt Nam, đặt máy chủ ở nước ngoài, khiến việc kiểm soát nội dung độc hại, xử lý sai phạm, gỡ bỏ thông tin xấu độc... gặp nhiều khó khăn. Dù đã có nhiều nỗ lực, nhưng việc yêu cầu các nền tảng gỡ bỏ video, thông tin phản động, xuyên tạc còn chậm trễ, nhiều trường hợp không hiệu quả, tạo ra “khoảng trống quản lý” kéo dài.

2.3. Đề xuất nâng cao hiệu quả tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng trong bối cảnh công nghệ truyền thông số và mạng xã hội phát triển

Thứ nhất, bồi dưỡng, nâng cao trình độ, kỹ năng truyền thông số cho đội ngũ làm công tác tuyên giáo

Hiện nay, phần lớn cán bộ tuyên giáo có nền tảng chuyên môn vững về lý luận chính trị, nhưng nhiều người còn hạn chế trong việc ứng dụng công nghệ truyền thông mới. Việc sử dụng các nền tảng số như Facebook, YouTube, TikTok, Zalo... còn thiếu chuyên nghiệp, kỹ năng sản xuất nội dung số, nắm bắt xu hướng, vận hành chiến dịch truyền thông hiện đại chưa đồng đều. Trong khi đó, các thế lực phản động, đối tượng chống phá lại sử dụng rất thuần thục MXH để phát tán thông tin sai lệch, kích động dư luận. Do đó, việc nâng cao năng lực truyền thông số là yêu cầu tất yếu, nhằm nâng cao năng lực đội ngũ làm công tác tuyên giáo tăng cường tính chủ động trên mặt trận tư tưởng - văn hóa trên không gian mạng.

Về nội dung bồi dưỡng, cần tổ chức các khóa bồi dưỡng chuyên sâu về kỹ năng sử dụng nền tảng MXH, thiết kế đồ họa, dựng video, làm podcast, livestream, viết nội dung theo chuẩn SEO, xử lý khủng hoảng truyền thông... Về hình thức tổ chức, kết hợp đào tạo trực tiếp và trực tuyến, mời chuyên gia truyền thông, nhà báo, chuyên gia công nghệ số chia sẻ kinh nghiệm thực tiễn. Đối tượng ưu tiên bồi dưỡng là cán bộ tuyên giáo các cấp, nhất là cấp cơ sở - nơi trực tiếp tiếp xúc với người dân, cần được cập nhật kiến thức thường xuyên.

Thứ hai, xây dựng hệ sinh thái truyền thông tuyên truyền chính trị, tư tưởng mạnh mẽ, đa nền tảng, kết hợp giữa nội dung sâu sắc và hình thức hấp dẫn

Đây là giải pháp nhằm tăng cường sự hiện diện, sức lan tỏa và mức độ tương tác của các cơ quan truyền thông trên môi trường số, đẩy mạnh sản xuất các sản phẩm truyền thông có giá trị thông tin cao, hấp dẫn về hình thức, gần gũi với người dân, đặc biệt là thế hệ trẻ, đồng thời bảo đảm tính chính xác - nhanh nhạy - thuyết phục, khẳng định vai trò dẫn dắt trong dòng chảy thông tin.

Đầu tư công nghệ, hạ tầng số cho hệ thống chính trị ở cơ sở. Xây dựng hệ thống truyền thông tuyên truyền chính trị, tư tưởng theo hướng đa nền tảng, đa phương tiện, để nội dung chính thống xuất hiện rộng khắp trong không gian số. Tận dụng các nền tảng như YouTube, TikTok, Facebook, Zalo, VNet... giúp nội dung chính trị thấm sâu hơn vào nhận thức của nhiều tầng lớp, nhất là giới trẻ. Việc triển khai đa nền tảng không đơn thuần là “đăng chéo” nội dung, mà là tái cấu trúc thông điệp sao cho phù hợp với ngôn ngữ, tâm lý và thói quen tiếp nhận của người dùng trên từng nền tảng.

Nội dung cần cập nhật, đổi mới theo hướng gần gũi, dễ hiểu, thiết thực, đồng thời tăng cường tính phản biện, giải thích sâu sắc các vấn đề dư luận quan tâm. Để công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng hiệu quả trong thời đại số, trước tiên cần đổi mới mạnh mẽ nội dung theo hướng sâu sắc về tư tưởng, rõ ràng về thông tin và gần gũi về cách tiếp cận. Cần vận dụng phương pháp kể chuyện sinh động, sử dụng dẫn chứng thực tiễn thuyết phục, gắn lý luận chính trị với đời sống xã hội, với mối quan tâm của người dân, đặc biệt là giới trẻ. Các giá trị cốt lõi như chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm của Đảng cần được chuyển tải thông qua các chuyên đề, câu chuyện người thật, việc thật, qua đó khơi dậy nhận thức, cảm xúc và niềm tin.

Trong môi trường truyền thông số, công chúng, thường tiếp cận thông tin qua hình ảnh, video và âm thanh nhiều hơn các bài viết. Do đó, hình thức hấp dẫn, phù hợp chính là “chìa khóa” phổ biến nội dung chính trị, tư tưởng một cách hiệu quả, giúp người xem không chỉ tiếp nhận thông tin, mà còn cảm thấy hứng thú, dễ ghi nhớ và chủ động chia sẻ. Đây là hướng đi thiết thực để nội dung tư tưởng không bị “đóng khung” mà thâm nhập mạnh mẽ vào đời sống xã hội. Các bài viết, chuyên đề tư tưởng cần được thiết kế lại dưới nhiều định dạng: video giáo dục, infographics tóm tắt nghị quyết, podcast chính luận hoặc video hoạt hình ngắn phục vụ lứa tuổi học sinh... Khi nội dung được truyền tải bằng cách kể chuyện sinh động, hình ảnh trực quan, hoặc gắn với các xu hướng MXH, thì sẽ dễ dàng chạm tới cảm xúc, thúc đẩy suy nghĩ và lan tỏa tư tưởng tích cực trong cộng đồng. Đây là cách làm hiện đại, hiệu quả, góp phần đưa nội dung chính trị, tư tưởng đến gần hơn với công chúng trong môi trường truyền thông mới.

Thứ ba, hoàn thiện cơ chế pháp lý, hợp tác quốc tế để kiểm soát thông tin sai lệch trên không gian mạng

Việt Nam đã ban hành nhiều quy định buộc các tổ chức và cá nhân phải tuân thủ các chuẩn mực thông tin. Nghị định số 14/2022/NĐ-CP của Chính phủ (sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 15/2020/NĐ-CP) quy định phạt tiền 10-20 triệu đồng đối với các hành vi “cung cấp, chia sẻ thông tin giả mạo, thông tin sai sự thật, xuyên tạc, vu khống, xúc phạm uy tín” lên MXH⁽⁷⁾. Cơ chế này không chỉ có tính răn đe (áp dụng phạt hành chính và biện pháp khắc phục hậu quả là buộc gỡ bỏ nội dung sai sự thật), mà còn có thể truy cứu trách nhiệm hình sự nếu gây hậu quả nghiêm trọng.

Bên cạnh đó, pháp luật Việt Nam thừa nhận nguyên tắc “chủ quyền quốc gia trên không gian mạng”. Việt Nam có chủ quyền và luật pháp trên không gian mạng, do đó mọi nền tảng xuyên biên giới hoạt động trong nước bắt buộc phải tuân thủ các quy định của Việt Nam⁽⁸⁾. Tuy nhiên, các quy định của Việt Nam vẫn chưa đồng bộ, do đó, phải xây dựng một khung pháp lý chuyên biệt và toàn diện, bắt đầu từ việc định nghĩa rõ ràng các dạng thông tin. Điều này tạo cơ sở vững chắc cho việc xử phạt các hành vi vi phạm, từ phạt hành chính đến truy cứu trách nhiệm hình sự nếu gây hậu quả nghiêm trọng. Đồng thời, luật pháp cần xác định rõ trách nhiệm của từng chủ thể: người đăng tải, người chia sẻ, đến các nhà cung cấp dịch vụ MXH (ISP) và các cơ quan truyền thông.

Kiểm soát thông tin sai lệch đòi hỏi hợp tác xuyên biên giới chặt chẽ với các nền tảng, quốc gia và tổ chức quốc tế. Tại Diễn đàn ASEAN về vấn nạn tin giả (Đà Nẵng, tháng 9-2023), Việt Nam đã yêu cầu các nền tảng xuyên biên giới dừng phát tán và gỡ bỏ nội dung sai lệch vi phạm pháp luật Việt Nam trong vòng 48 giờ, thậm chí trong các trường hợp khẩn cấp là 24 giờ hoặc 6 giờ⁽⁹⁾. Sự kiện này cũng chứng kiến cam kết hợp tác từ phía lãnh đạo Google và TikTok về việc phối hợp chặt chẽ với chính phủ các nước ASEAN, trao đổi kinh nghiệm và triển khai các chương trình chung để ngăn chặn tin giả. Tiếp tục kết hợp đồng bộ giữa biện pháp pháp lý và hợp tác quốc tế, bao gồm chia sẻ kỹ thuật phát hiện, cảnh báo sớm, gỡ nội dung, đối thoại chuyên gia... là yếu tố then chốt giúp Việt Nam và cộng đồng quốc tế đẩy lùi “đại dịch tin giả”.

3. Kết luận

Trong kỷ nguyên số, sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin đòi hỏi công tác tuyên

truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng phải đi trước và đi cùng sự phát triển của công nghệ, nhằm chủ động định hướng dư luận, giữ vững niềm tin xã hội và tạo nền tảng tinh thần vững chắc cho đất nước bước vào kỷ nguyên phát triển mới □

Ngày nhận bài: 15-7-2025; Ngày bình duyệt: 22-9-2025; Ngày duyệt đăng: 24-9-2025.

Email tác giả: dinhthuhang2@gmail.com

(1) Phạm Tuyết: *Tầm quan trọng của công tác giáo dục chính trị tư tưởng*, <https://baodongkhoi.vn>, ngày 25-11-2022.

(2) Hoàng Thu Hương: *Tăng cường tuyên truyền giáo dục chính trị, tư tưởng cho cán bộ, đảng viên góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng*, <https://www.quanlynhanuoc.vn>, ngày 29-4-2025.

(3) Nguyễn Trọng Nghĩa: *Nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác tư tưởng, góp phần tạo mọi điều kiện thuận lợi để đất nước bước vào kỷ nguyên vươn mình của dân tộc*, <https://tapchiquatd.vn>, ngày 20-02-2025.

(4) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, t. 7, tr.415.

(5) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, t.8, Sđd, tr.555.

(6) Nguyễn Thị Trường Giang - Nguyễn Thị Thu: *Sử dụng mạng xã hội trong truyền thông chính trị ở Việt Nam*, <https://vietnamhoinhap.vn>, ngày 12-9-2022.

(7) *Chế tài cho hành vi đưa tin giả, tin sai sự thật trên không gian*, <https://thuvienphapluat.vn>, ngày 05-9-2022.

(8) Minh Anh: *Xử lý nghiêm vi phạm trên nền tảng xuyên biên giới* <https://nhandan.vn>, ngày 11-02-2025.

(9) Phi Khanh: *ASEAN, Vietnam seek to tackle fake news*, <https://hanoitimes.vn>, ngày 20-9-2023.